

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 15CoP/10/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7123221486
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Morozová Nemcová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:7123221486.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Morozovej Nemcovej a sudcov JUDr. Ingrid Kalinákovej a JUDr. Zuzany Biščákovej v právnej veci starostlivosti o maloleté deti: N. W. S., nar. XX.X.XXXX a Y. Y. S., nar. XX.X.XXXX, obidve toho času bytom u F. H. L., nar. XX.XX.XXXX a L. L., nar. X.XX.XXXX, obaja bytom Y., J. XXX, deti rodičov matky W. S., C. L., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom W. A., toho času V. L., Š. X, T. - L., zastúpená opatrovníkom Y. W. A., Q. W. XX, W. A. a otca Y. S., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom Š. XX, V., za účasti F. H. L., nar. XX.XX.XXXX a L. L., nar. X.XX.XXXX, obaja bytom Y., J. XXX, v konaní o návrhu starej matky E. L., nar. X.XX.XXXX, trvale bytom Q. XXXC, W., na nariadenie neodkladného opatrenia a úpravu styku starej matky s mal. deťmi, o odvolaní starej matky voči uzneseniu Mestského súdu Košice pod č.k. 81P/106/2023-35 zo dňa 20. decembra 2023, takto

rozhodol:

- Potvrďuje uznesenie.
- Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Stará matka sa podaným návrhom zo dňa 11.12.2023 domáhala úpravy rodičovských práv a povinností a nariadenia neodkladného opatrenia ohľadom úpravy styku s maloletou N. W. S., nar. XX.X.XXXX a maloletou Y. Y. S., nar. XX.X.XXXX.

Návrh odôvodnila tým, že ako stará matka doposiaľ nemá umožnený styk s maloletými vnučkami, ktorým bolo nariadené výchovné opatrenie podľa § 37 ods. 3 písm. b) Zákona o rodine a obidve boli dočasne umiestnené do pestúnskej starostlivosti odporcov do Y. uznesením Mestského súdu Košice sp.zn. 8P/29/2023.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Mestský súd Košice pod č.k. 81P/106/2023-35 dňa 20.12.2023 ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd“) rozhodol tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

3. Súd prvej inštancie v napadnutom uznesení v odôvodnení výroku o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia poukázal na príslušné ustanovenia Zákona o rodine, ako aj Civilného mimosporového poriadku a dôvodil tým, že zhodnotil uvedené argumenty starej matky a dospel k záveru, že v danom konaní neboli splnené zákonné podmienky pre zásah zo strany súdu formou nariadenia navrhovaného neodkladného opatrenia.

Navrhovateľka svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnila predovšetkým tým, že manželia L., ktorí sú pestúnmi jej maloletých vnučiek, ktorým boli maloleté deti S. zverené do dočasnej

starostlivosti rozhodnutím súdu o neodkladnom opatrení, ju úplne vylúčili z kontaktu s vnučkami, s ktorými sa nestretáva, nemajú žiaden kontakt. Podľa nej je daná potreba zachovania jej kontaktu s maloletými N. W. a Y. Y. z obavy, aby nedošlo k pretrhnutiu puta s deťmi, čo môže mať podľa navrhovateľky na vytvorený blízky citový vzťah s maloletými zlý dopad. S vnučkami sa dovtedy stretávala. Takisto poukázala na citovú väzbu s ich bratom H., ktorý je v jej starostlivosti. Podľa súdu prvej inštancie nemal súd za preukázané žiadne znaky ohrozenia maloletých detí, ktoré sa toho času nachádzajú v starostlivosti manželov L. a ani z obsahu pripojených listinných dôkazov navrhovateľkou a ani zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny V. o šetrení sociálnych pomerov maloletých detí súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by svedčili o existencii naliehavého záujmu pre zásah súdu formou neodkladného opatrenia. Aj keď navrhovateľka vyjadrila potrebu jej úpravy styku s maloletými, samo o sebe to nie je dostatočným dôvodom pre vyhovenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na to, že v záujme maloletého dieťaťa pomery v rodine, ak to odôvodňujú, nejde o právo osoby blízkej na styk s dieťaťom a tomu dokonca zodpovedajúca povinnosť dieťaťa s takouto osobou sa sýkať. Blízka osoba totiž nemá rovnaké práva vyplývajúce z rodinnoprávneho vzťahu, aké vznikajú medzi rodičmi a deťmi. Starostlivosť o dieťa a jeho výchova je podľa súdu prvej inštancie ústavou garantovaným právom rodičov, čomu korešponduje právo dieťaťa na ich výchovu a starostlivosť.

4. Ďalej poukázal súd na to, že z obsahu návrhu starej matky je zrejmé, že vzťah medzi manželmi L. a starou matkou z matkinej strany je toho času mierne napätý, čo súvisí aj s presadzovaním záujmov starej matky na styk s maloletými vnučkami. Súd zhodnotil všetky argumenty starej matky a dospel k záveru, že v tomto konaní neboli splnené zákonné podmienky pre zásah zo strany súdu formou nariadenia navrhovaného neodkladného opatrenia. Pritom z návrhu na začatie konania nemal súd preukázané ohrozenie maloletých detí a ich záujmov v starostlivosti manželov L.. Súd vyslovil názor, že toho času je nevyhnutné, aby v záujme maloletých sa manželia L. a stará matka začali vzájomne rešpektovať, pretože len vzájomným rešpektovaním miesta náhradných rodičov a miesta starej matky v živote maloletých detí je možné dosiahnuť pokojné výchovné prostredie umožňujúce nielen všestrannú výchovu detí, ale tiež rozvoj vzťahu maloletých detí so širšou rodinou, t.j. starou matkou.

Zároveň súd prvej inštancie zdôraznil, že za účelom prešetrenia a vyhodnotenia pomerov na strane účastníkov konania, ako aj dôsledného preskúmania záujmov a potrieb maloletých detí, je potrebné vo veci samej vykonať dokazovanie, ktorého rozsah s poukazom najmä na protichodné tvrdenia účastníkov konania presahuje možnosti súdu v rámci konania o nariadenie neodkladného opatrenia. Úlohou súdu v konaní vo veci samej bude náležite zistiť skutočný stav veci, vykonať potrebné dokazovanie vrátane zistenia vôle a názoru oboch náhradných rodičov, rodičov, ako aj maloletých detí tak, aby bol v rozhodnutí súdu vo veci samej rešpektovaný v plnej miere záujem a vývinové potreby maloletých detí N. W. a Y. Y. S., vrátane rešpektovania práva detí na zachovanie rodinných väzieb s príbuznými. Vzhľadom na uvedené mal súd za to, že stará matka vo svojom návrhu neosvedčila nevyhnutnosť nariadenia neodkladného opatrenia v navrhovanom znení na čas do rozhodnutia súdu vo veci samej, preto návrh starej matky ako nedôvodný v celom rozsahu súd prvej inštancie zamietol.

III. Odvolanie a vyjadrenie účastníkov konania

5. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podala odvolanie stará matka. V odvolaní poukázala na tie isté skutočnosti, ktorými argumentovala v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a uviedla, že z celej správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny V., ktorá je obsiahnutá v súdnom rozhodnutí, vyplýva, že úrad vykonal neohlásené zisťovanie sociálnych pomerov v rodine nedostatočne a spoľahol sa len na tvrdenie manželov L.. S maloletými dievčatami neprišiel úrad ani do styku. Stará matka poukázala na to, že maloletá N. netrávila čas s bratom počas jej návštevy u nej, čo nie je pravdou, pretože maloletá N. bola u nej, jej brat navštívil aj svoju druhú starú matku, avšak pestúni prišli neočakávane a bez predchádzajúceho ohlásenia o týždeň skôr, nie v termíne, ako bolo medzi nimi dohodnuté. Ďalej poukázala na to, že nie sú pravdivé tvrdenia, že maloletá N. u nej počas pobytu pozerala iba rozprávky, pretože chodili po výletoch v obci U., o čom svedčia aj fotografie, ktoré stará matka urobila. To, že deti s ňou odmietli rozprávať tvrdia len pestúni, čo je zarážajúce pre zamestnancov úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorých nezaujímal názor detí. A takisto je nepravdou, že odmietla mladšiu vnučku Y., dohodli sa na tom, že staršia vnučka bude naďalej chodiť ku nej na prázdniny a mladšia potom ako trošku podrastie.

6. Čo sa týka samotného rozhodnutia súdu, tento tvrdí, že v konaniach o maloleté deti je prioritný záujem dieťaťa a v tomto prípade záujmy jej vnučiek neboli ohrozené a z toho dôvodu nie sú predpoklady na vydanie neodkladného opatrenia. Navrhovateľka poukazuje na to, že vo svojom návrhu žiadala len to, aby sa mohla stretávať so svojimi vnučkami, nie to, aby ich mala v starostlivosti. Návrh na súd podala ako zúfalá stará matka, ktorej bránia v styku s jej vnučkami. Celý čas poukazovala na to, že celý spis existuje na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny W. A., kde bezpochyby poznali vzťahy maloletých detí a ich starej matky. Zdôraznila opätovne, že nepožaduje, aby boli dievčatá zverené do jej starostlivosti, žiada len, aby sa mohla s nimi aj naďalej stretávať a komunikovať.

V návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia žiadala súd len to, čo bolo doteraz zvykom, konkrétne že by jej vnučka N. strávila počas vianočných sviatkov čas u nej, uvedomuje si, že jej návrhu už nie je možné vyhovieť nakoľko je už po sviatkoch, ale z dôvodu, že odporcovia, ktorým boli maloleté vnučky zverené do pestúnskej starostlivosti sa vyhýbali a vyhýbajú akejkolvek komunikácii s ňou, a tak bránia v minimálnom kontakte stretávania sa s vnučkami, čo je vlastne v zjavnom rozpore s právami a najlepšími záujmami jej maloletých vnučiek. Navrhla súdu upraviť styk maloletej N. W. S., nar. XX.X.XXXX, so starou matkou E. L., nar. X.XX.XXXX, tak, že stará matka bude tráviť čas s maloletou počas letných prázdnin posledné 2 týždne v júli a prvé dva týždne v auguste, počas jesenných prázdnin v rozsahu troch dní, počas jarých prázdnin v rozsahu troch dní, počas veľkonočných prázdnin štvrtok, piatok, sobota a nedeľa, počas vianočných sviatkov od 27.12. do 2.1., na adrese Hviezdoslavova 131C, W.; telefonicky a prostredníctvom videohovorov 1x týždenne v utorok o 18.00 hod. minimálne hodinu. Odovzdanie a prevzatie maloletej sa bude uskutočňovať vo A. na osobnej stanici. Odporcovia sú povinní maloletú na stretnutie so starou mamou pripraviť a maloletú odovzdať vo A. na osobnej stanici po oznámení starej mamy o príchode.

Súd upravuje styk maloletej Y. Y. S., nar. XX.X.XXXX, so starou matkou E. L., nar. X.XX.XXXX tak, že stará matka je oprávnená sa stretávať s maloletou počas odovzdávania jej sestry N. v detskom centre vo A., prípadne na inom vhodnom mieste podľa klimatických podmienok 2 hodiny.

Odporcovia sú povinní maloletú na stretnutie pripraviť a priviesť na stretnutie.

7. Odvolací súd doručil odvolanie a vyžiadal si vyjadrenia od kolízneho opatrovníka a pestúnov, títo sa nevyjadrili v stanovenej lehote.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

8. Krajský súd v Prešove, ako súd príslušný na rozhodnutie o návrhu starej matky na nariadenie neodkladného opatrenia v zmysle § 2 ods. 1 a § 3 ods. 5 písm. c) preskúmal vec bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario pričom dospel k záveru, že návrhu aplikáciou inštitútu neodkladného opatrenia nie je možné vyhovieť.

9. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Podľa čl. 3 ods.1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

11. Podľa čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

12. Odvolací súd pri rozhodovaní o odvolaní starej matky proti napadnutému uzneseniu vychádzal zo zisteného skutočného stavu súdu prvej inštancie a s uvedeným sa v plnom rozsahu stotožnil, preto vo svojom rozhodnutí neopisoval znovu závery súdu prvej inštancie, pretože mal za to, že napadnuté uznesenie je potrebné potvrdiť, nakoľko súd prvej inštancie dospel k správnym právnym záverom na základe dostatočného zistenia skutkového stavu. Súd prvej inštancie nepochybil, ak návrh starej matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, nakoľko, ako vyplýva z ustanovenia § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. Z ustanovenia § 328 ods. 1 CSP vyplýva, že ak súd nepostupoval podľa § 327, nariadi neodkladné opatrenie, ak sú splnené podmienky podľa § 325, inak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietne.

13. Podľa § 367 CMP neodkladným opatrením môže súd nariadiť, aby ten, kto má maloletého pri sebe, maloletého dočasne odovzdal do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti.

14. Pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podanom v priebehu odvolacieho konania, odvolací súd skúma najlepší záujem maloletého dieťaťa na nariadenom neodkladnom opatrení, podporne pritom zohľadňuje objektívne kritéria, demonštratívne vymedzené v čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o rodine).

15. Podľa čl. 5 Zákona o rodine, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä: a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

16. S poukazom na to, že neboli splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia tak, ako to vo svojom rozhodnutí argumentoval súd prvej inštancie, odvolací súd sa s uvedeným záverom plne stotožnil a v zmysle príslušného ustanovenia § 387 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 2 ods. 1 CMP rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil potom ako preskúmal predložený spis, vrátane odvolacích námietok starej matky a dospel k záveru, že z týchto nevyplývajú skutočnosti, ktoré by osvedčovali nevyhnutnosť a naliehavosť nariadenia neodkladného opatrenia.

17. S poukazom na ustanovenie § 360 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), neodkladné opatrenie možno nariadiť aj bez návrhu v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu.

18. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na obsah preskúmaného uznesenia i argumenty predstreté v odvolacom konaní bolo posúdiť, či sú splnené zákonné podmienky na dané skutkové okolnosti pre nariadenie neodkladného opatrenia v tom zmysle ako bolo vydané súdom prvej inštancie dňa 20. decembra 2023.

19. Odvolací súd mal za to, že všetky dôvody, ktoré boli uvedené starou matkou v odvolaní vyriešil už súd prvej inštancie v napadnutom uznesení, pričom rozhodnutia prvoinštančného a odvolacieho súdu nie je možné posudzovať izolovane, pretože tvoria jeden celok. Predmetom konania je nariadenie neodkladného opatrenia, o ktorom rozhoduje súd na základe príslušných ustanovení, ktoré citoval vyššie odvolací súd. Odvolací súd za daného stavu potvrdil napadnuté uznesenie v celom rozsahu ako vecne správne postupom vyplývajúcim, ako už konštatoval z ustanovenia § 387 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP.

20. Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní v prebiehajúcom konaní o zverení maloletých detí S. do pestúnskej starostlivosti manželom L. má

povinnosť vyhodnocovať postoj pestúnov voči starej matke maloletých detí, nakoľko stará matka je osobou blízkou maloletých detí N. W. a Y. Y. S.. Uvedenú skutočnosť nemôže súd prvej inštancie neakceptovať, resp. ho odignorovať, nakoľko ide o dôležité rodinné väzby, ktoré ani po zverení dievčat do pestúnskej starostlivosti nezanikajú. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že rozdiel medzi právom rodiča a starého rodiča je potrebné vziať takisto v úvahu v tomto konaní.

21. O trovách konania odvolací súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 52 CMP.

22. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).